

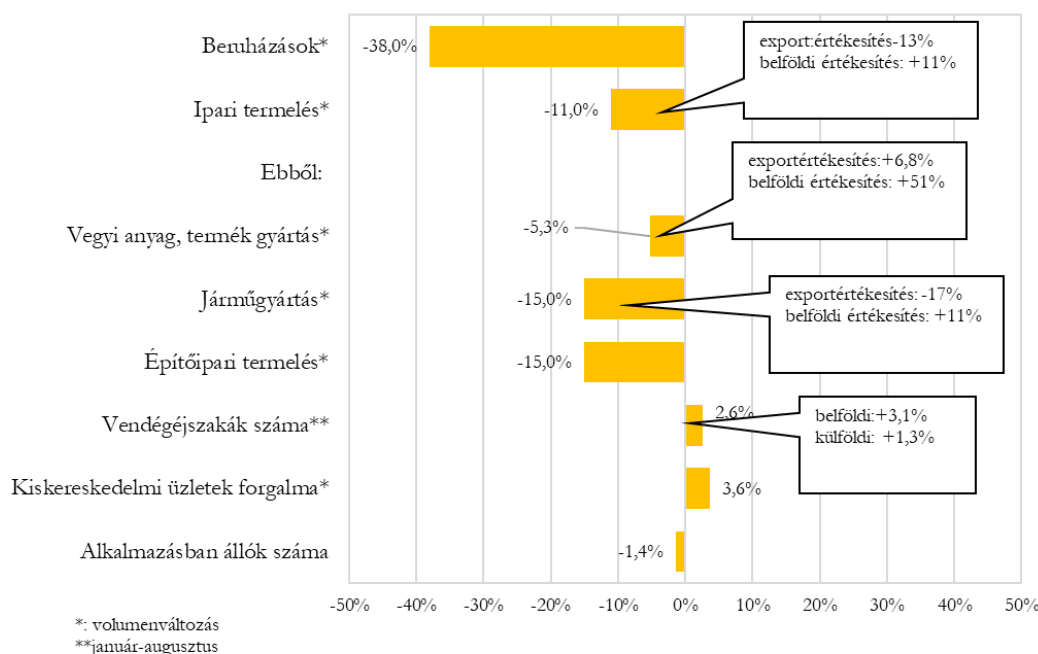
Veszprém vármegye
gazdasági helyzetének alakulása
2024. I. félév

Bevezetés

A kihívásokkal teli inflációs időszak után 2024-ben a magyar gazdaságot a feldolgozóipar, azon belül a járműipar termékei iránti keresletcsökkenés, illetve a fő felvevőpiacnak számító német gazdaság gyengélkedése érinti negatívan. Veszprém vármegye gazdasága e két tényezőnek különösen ki van téve, az országos átlagnál még mindig kedvezőbb munkaerőpiaci helyzet mellett a főbb gazdasági mutatók ennek megfelelően alakultak. A járműipar és a vegyipar termelése is csökkent, előbbi ágazaté egyértelműen a gyenge külföldi kereslet miatt.

1. ábra

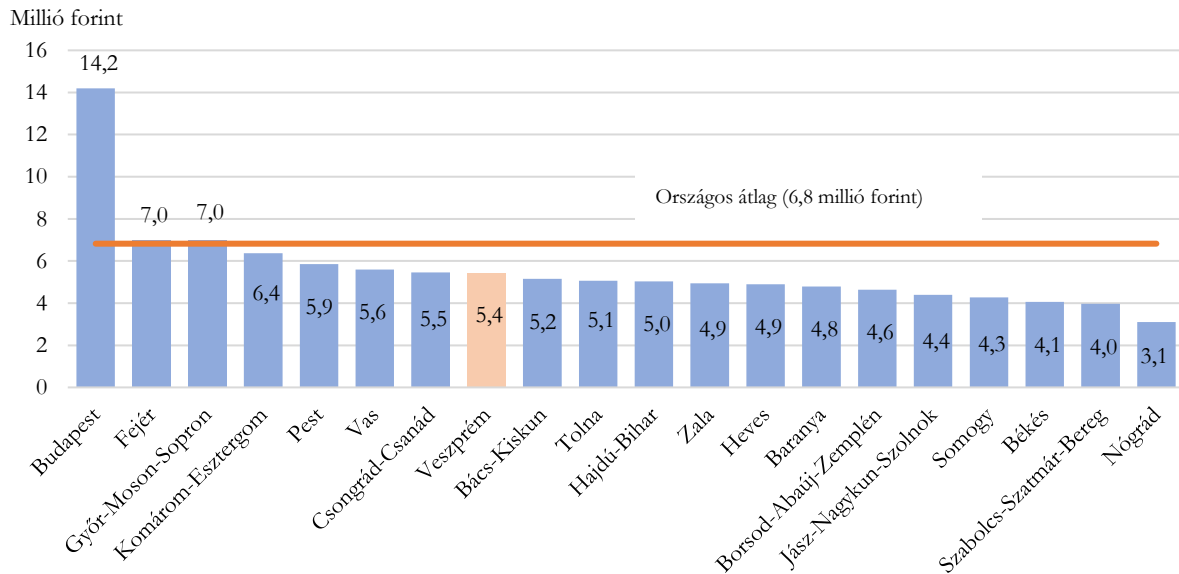
A főbb gazdasági mutatók alakulása Veszprém vármegyében, 2024. I. félév, az előző év azonos időszakához képest

Gazdasági teljesítmény

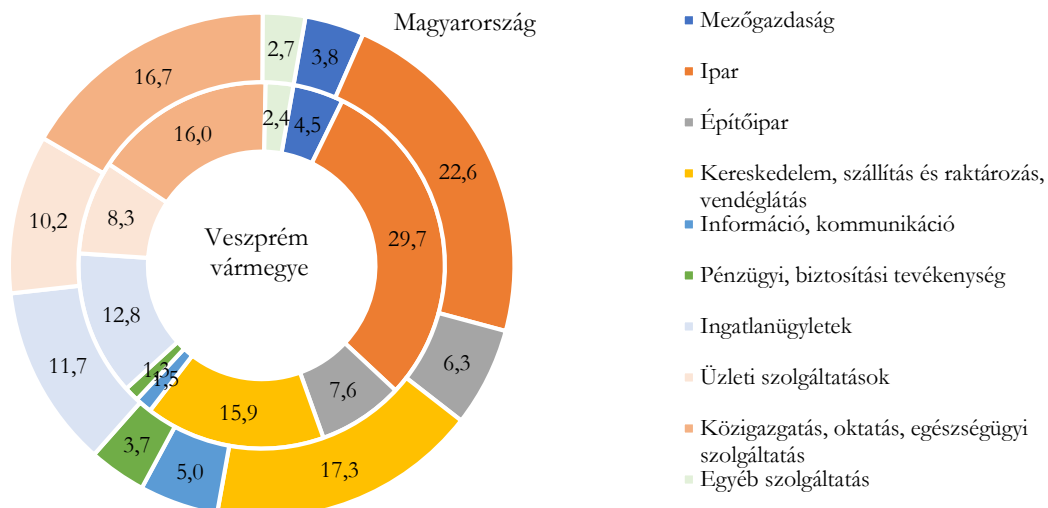
2022-ben Veszprém vármegyében a bruttó hazai termék az országos érték 2,8%-a, 1841 milliárd forint volt. Az egy főre jutó bruttó hazai termék értéke 5,4 millió forintot tett ki, ami a 8. legmagasabb volt a vármegyék és a főváros rangsorában. A szomszédos vármegyék közül Fejér, Komárom-Esztergom, Győr-Moson-Sopron és Vas vármegyében haladta meg az egy főre eső bruttó hazai termék a veszprémit, míg Zalában és Somogyban alacsonyabb volt az érték. A 6,8 millió forintot kitevő országos átlag négyötödét érte el a veszprémi szint, a kiugró budapesti érték nélküli vármegyei átlagot azonban már a második éve előzte meg, 2022-ben 3,6%-kal. A nemzetközi összehasonlításban használatos vásárlóerő-paritáson számolva – amely kiküszöböli az egyes tagállamok közötti árszínvonal-különbségeket – Veszprém 2022-ben először érte el az EU-27 tagállami átlagnak 60%-át.

Az egy főre jutó bruttó hazai termék, 2022

2022-ben 1371 milliárd forintnyi bruttó hozzáadott értéket állítottak elő Veszprém vármegyében, amelynek volumene Pest vármegyét követően a második legnagyobb mértékben, 7,9%-kal nőtt éves szinten. A vármegyében a bruttó hozzáadott érték 42%-át a termelőágak állították elő, meghaladva az egyharmadot kitevő országos arányt. Az ipar hozzájárulása 2018-tól 30% körüli arányt ért el, az építőipar aránya pedig számottevő növekedést követően 2022-ben már 7,6%-t tett ki.

A bruttó hozzáadott érték megoszlása nemzetgazdasági ágak szerint, 2022, %

Vállalkozási környezet

A vállalkozások számára 2024 első nyolc hónapja kihívásokkal teli időszak volt. A gazdasági bizonytalanságok különböző mértékben érintették az egyes ágazatokat, Veszprémben elsősorban a

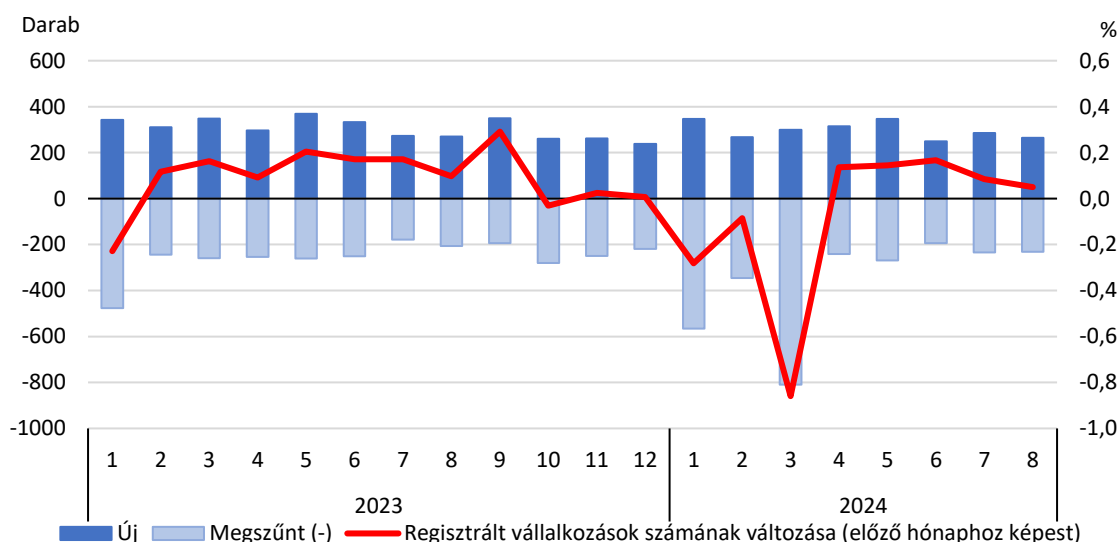
mezőgazdaságban és a turizmushoz kapcsolódó nemzetgazdasági ágakban csökkent a regisztrált vállalkozások száma.

A vármegyében 2024 augusztusában több mint 46 ezer önálló vállalkozót és közel 13 ezer társas vállalkozást, az egy évvel korábbinál összesen 0,4%-kal kevesebbet tartottak nyilván. A regisztrált vállalkozások száma a kata adózási forma átalakítása okozta jelentős visszaesést követően 2023 januárjától lassú növekedésnek indult. Ezt a folyamatot 2024 első negyedében újabb, az országosnál kisebb mértékű, és elsősorban az önálló vállalkozókat érintő visszaesés követte. A vállalkozások száma ez év augusztus végére ismét megközelítette az 59 ezret.

A vállalkozói kedv alakulását az újonnan alakuló és a megszűnő szervezetek száma is jelzi. 2024 első nyolc hónapjában közel 2400 új vállalkozást jegyeztek be, 6,6%-kal kevesebbet, mint az előző év azonos időszakában, ezzel párhuzamosan ugyanezen időszak alatt 36%-kal több, mintegy 2900 vállalkozás szűnt meg.

4.ábra

A regisztrált vállalkozások számának alakulása Veszprém vármegyében

2024 augusztusában a legtöbb vállalkozást a mezőgazdaságban (19%) tartották nyilván, de jelentős arányt képviseltek még az ingatlanügyletekkel (12%) és az építőiparral (11%) foglalkozó vállalkozások is. Leginkább a mezőgazdasági vállalkozások száma csökkent (-4,7%), egy év alatt több mint 500, többségében adószámmal rendelkező magánszemély (pl. őstermelő) került ki – elsősorban adminisztratív okok miatt – a nyilvántartásból. E mellett a jelentősebb nemzetgazdasági ágak közül kissé csökkent a szálláshelyszolgáltatással, vendéglátással (-3,8%), valamint az ingatlanügyletekkel (-2,6%) foglalkozó vállalkozások száma, míg a kereskedelmieké szerény mértékben (+1,8%) emelkedett.

Az ország ötszáz legnagyobb árbevétellel rendelkező vállalkozása közül mindössze tizenegyet jegyeztek be Veszprém vármegyei székhellyel. Ezen vállalkozások a TOP 500 árbevételéből 1,8, létszámából 2,5%-kal részesedtek, mellyel Veszprém a főváros és a vármegyék sorrendjében a középmezőnyben helyezkedik el: árbevétele alapján a 12., létszáma szerint a 7.

A vármegyén belül az árbevétel szempontjából kiemelt vállalkozások a megyeszékhelyre koncentrálnak. A száz legnagyobb vállalkozásból 34 itt található, és e szervezetek tették ki a TOP 100 vállalkozások létszámának 43, árbevételének 53%-át. A megyeszékhelyen kívül még

Ajkán (11 db) és Pápán (10 db) fordult elő jelentősebb számú kiemelt szervezet. A legnagyobb vármegyei vállalkozások közül főtevékenységük alapján 53 a feldolgozóiparban, 22 a kereskedelemben tevékenykedett.

Beruházások¹

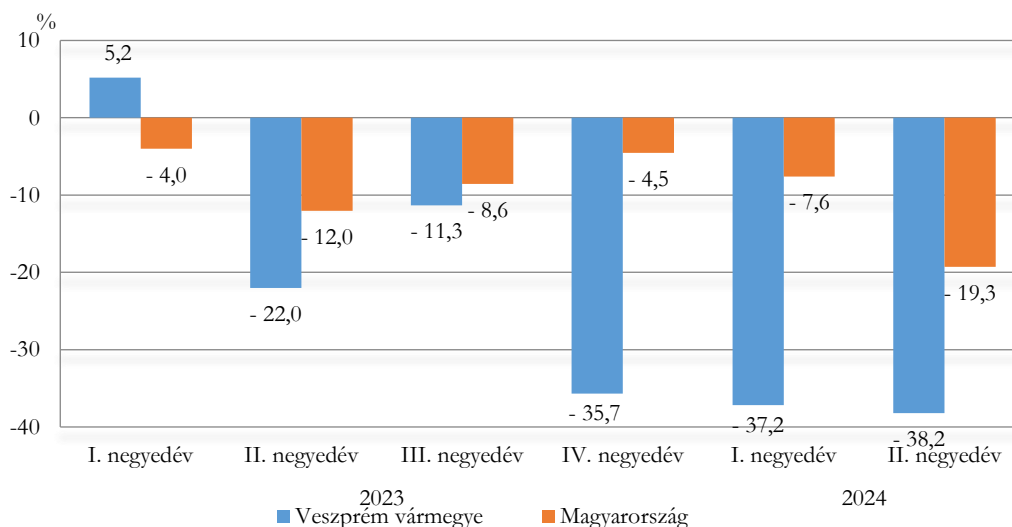
2023-ban a Veszprém vármegyei székhelyű gazdasági szervezetek 249 milliárd forintot fordítottak beruházásokra, volumenében közel ötödével kevesebbet, mint egy évvel korábban. A visszaesést elsősorban a legnagyobb súlyú feldolgozóipar 26%-kal elmaradó teljesítménye befolyásolta. A nemzetgazdasági ágak többségében ugyanakkor szintén mérséklődött a beruházási aktivitás.

2024 első hat hónapjában a Veszprém vármegyei székhelyű szervezetek az országos teljesítményérték 1,7%-át, 86 milliárd forint értékű beruházást valósítottak meg, ami összehasonlító áron 38%-kal kevesebb az egy évvel korábbinál. Területi összehasonlításban ez a negyedik legalacsonyabb adat. Az egy lakosra jutó beruházási érték az országos szint közel felét, 257 ezer forintot ért el a vármegyében, és ezzel a főváros és a vármegyék sorrendjében a 13. helyet foglalta el.

A feldolgozóiparba koncentrált a beruházások 48%-a annak ellenére, hogy teljesítményértéke 38%-kal alacsonyabb volt, mint az előző év azonos időszakában. A feldolgozóipari fejlesztések 57%-át gépipari tevékenységet folytató vállalkozások valósították meg. Ezen belül kiemelkedtek a közúti járműgyártáshoz kapcsolódó beruházások. A második legnagyobb beruházónak számító mezőgazdaságban 11%-kal fordítottak kevesebbet fejlesztésekre. A szolgáltatások területén a jelentősebb részarányt képviselő ágak közül a művészet és szabadidőben közel háromnegyedével, a szállítás és raktározásban negyedével, míg a kereskedelemben 6,1%-kal csökkent az investálások volumene.

5.ábra

A beruházások volumenváltozása
(előző év azonos időszakához képest)

¹ Az adatok évközi adatgyűjtésből származnak, a szervezetek beruházásait székhely szerint tartalmazzák, függetlenül a beruházás helyétől, és a 4 főnél többet foglalkoztató vállalkozásokra, létszámnagyságtól függetlenül a költségvetési szervekre és a kijelölt nonprofit szervezetekre vonatkoznak. Előzetes adatok.

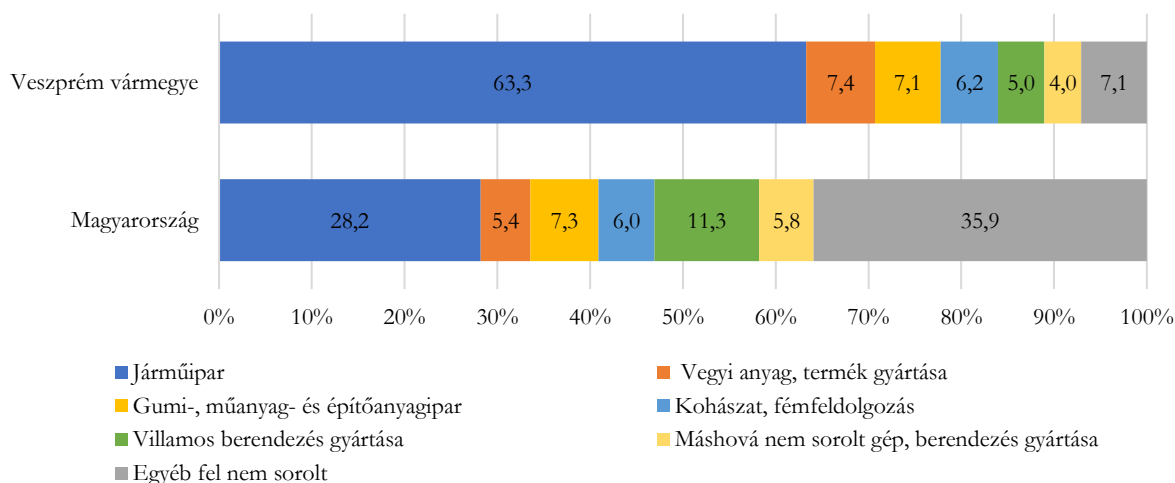
Ipar

A vármegye ipari teljesítménye mérséklődött 2023-ban, a négy főnél többet foglalkoztató ipari vállalkozások Veszprém vármegyei telephelyein 2,8%-kal csökkent a kibocsátás volumene az egy évvel korábbihoz mérten. A tavasszal és nyáron időszakosan fellendülő termelés az év utolsó negyedében számottevő zuhanást szenvedett el. 2024 I. félévében 13%-os visszaeséssel folytatódott az ipar lejtmenete, amely a vármegyék és a főváros rangsorában a legnagyobb csökkenést jelentette. A termelés júniusig minden hónap elmaradt az előző évi szinttől. Az összesen 1020 milliárd forint értékű kibocsátás egy főre jutó értéke 3,0 millió forintot tett ki, 7,3%-kal meghaladva az országos átlagot.

A 49 főnél többet foglalkoztató vármegyei székhelyű ipari vállalkozások ipari termelési volumene (víz- és hulladékgazdálkodás nélkül) 11%-kal elmaradt az előző év azonos időszakától 2024 I. félévében. A csökkenés szinte teljes egészében a feldolgozóipari kibocsátás 63%-át adó járműipar teljesítményének 15%-os visszaesésével magyarázható. A vegyi anyag, termék gyártása ágazatcsoport termelése 5,3%-kal, a kohászat, fémfeldolgozásé 3,9%-kal csökkent. Az 5%-os súlyt meghaladó ágazatcsoportok közül a gumi-, műanyag- és építőanyagipar termelési értéke emelkedett, bővülése 2,2%-ot tett ki

6.ábra

A feldolgozóipari termelés megoszlása főbb ágazatok szerint*, 2024. I. félév

*A 49 főnél többet foglalkoztató ipari vállalkozások székhely szerinti adatai alapján.

A termelés visszaesése jórészt a nemzetközi értékláncokba betagozódó iparági termékek alábbhagyó exportkeresletére vezethető vissza. Az értékesítések 9,1%-os csökkenését a külpiazi eladások 13%-os visszaesése okozta, ezzel szemben a belföldi értékesítések összehasonlító áron 11%-kal nőttek. A vármegyei ipari értékesítés négyötöde származott exportból. A megközelítőleg kilenczedezes exportarányjal jellemezhető járműipar 17%-os csökkenést regisztrált a külpiazi értékesítésekben.

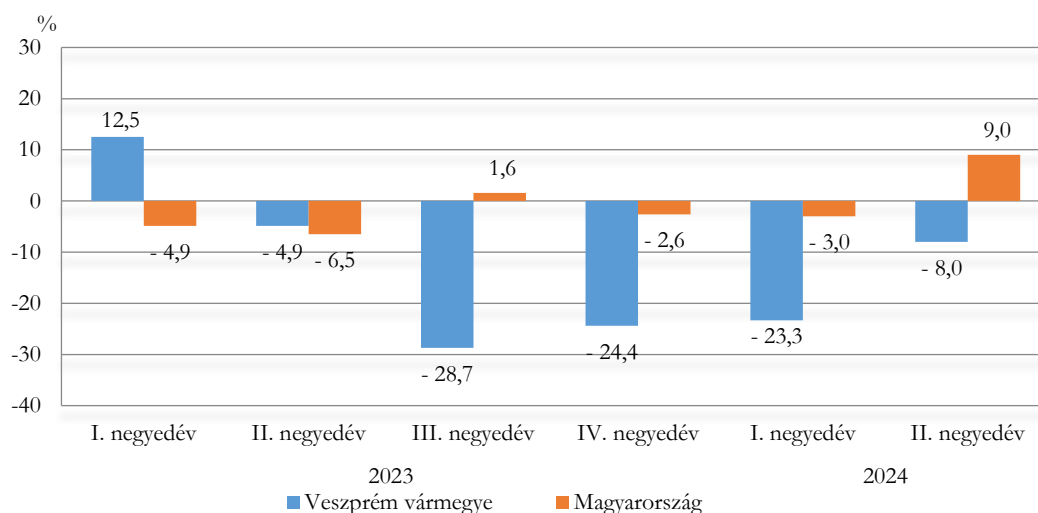
Építőipar

2023-ban a vármegye építőiparában visszaesés volt tapasztalható: a 84,6 milliárd forintos termelési érték – az országos szinten 2,5%-os csökkenést meghaladó mértékben – 15%-kal alacsonyabb volt, mint az előző évben. Területi összehasonlításban ez a második legalacsonyabb adat. A termelés elmaradása főként a kibocsátás nagyobb részét (73%-át) adó épületépítések 15%-os volumencsökkenésével magyarázható.

2024 I. félévében folytatódott a kedvezőtlen tendencia: a 38,5 milliárd forint termelési érték – az országosan mért 3,6%-os növekedéssel szemben – 15%-kal elmaradt az egy évvel korábbtól. A visszaesés mértéke az 5. legmagasabb volt területi összehasonlításban. Féléven belül valamennyi hónapban elmaradt a teljesítmény az egy évvel korábbtól. Az egy lakosra jutó termelési érték (114 ezer forint) – ami a hazai átlag 47, a vármegyék átlagának pedig 62%-át érte el – alapján Veszprém a főváros és a vármegyék rangsorában a 14. helyet foglalta el.

7.ábra

Az építőipari termelés volumenváltozása (az előző év azonos időszakához képest)

A termelés csökkenését elsősorban a kibocsátás közel héttizedét adó épületépítések 25%-os visszaesése eredményezte. Az építőipari ágazatokat tekintve a termelés volumene az épületek építése ágazatban 32, az egyéb építmények építésénél 0,9%-kal csökkent, ugyanakkor a speciális szaképítés 5,7%-kal bővült.

2024 I. félévében mind az új szerződések, mind az időszak végi rendelésállomány volumene csökkent a vármegyében az egy évvel korábbihoz viszonyítva. A június végi 6,1 milliárd forintnyi rendelésállomány összehasonlító áron 55%-kal maradt el az előző év azonos időszakától.

Lakás piac

Veszprém vármegyében 2023-ban 429 lakást építettek, harmadával kevesebbet, mint egy évvel korábban. Utoljára 2017-ben adtak át ennél is kevesebb (415 darab) lakást. Építetői körön belül a természetes személyek esetében figyelhető meg nagyobb visszaesés (42%), a vállalkozók által épített lakások száma gyakorlatilag nem változott.

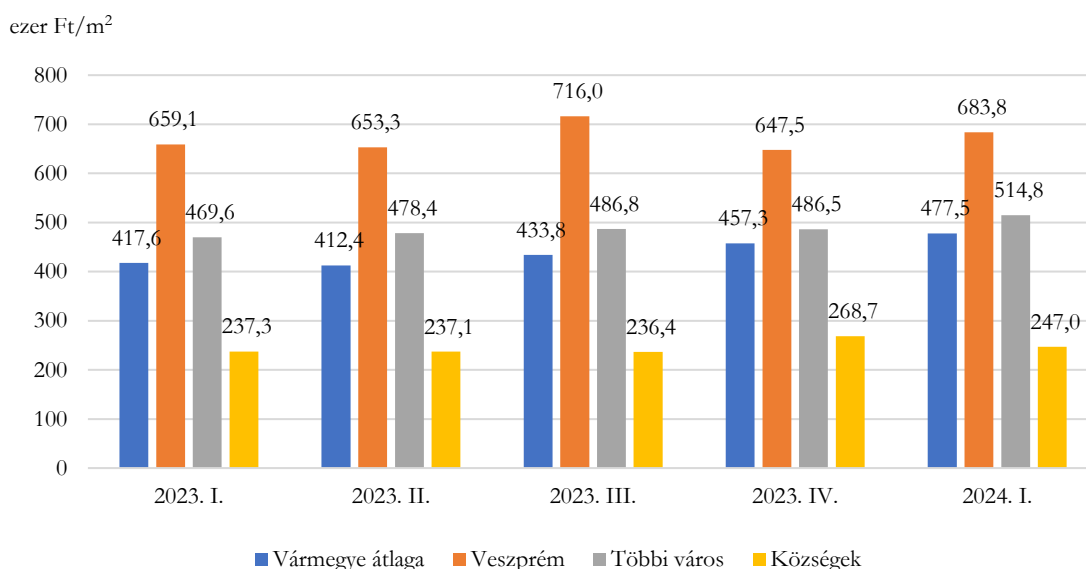
2024 I. félévében a lakásépítések csökkenő tendenciája tovább folytatódott: június végéig 137 lakást vettek használatba, 29%-kal kevesebbet az előző év azonos időszakánál. A csökkenés hátterében főként a többszintes, többlakásos épületépítések visszaesése, valamint Balatonkenese és Tapolca települések piaci célú lakásépítéseinek a kifizetése állt. A vármegyében épült lakások közül a legtöbbet a vármegyeszékhelyen, valamint Balatonfüreden adták át, 16–16 lakást. A községekben a lakások 44%-át vették használatba, a legtöbbet (7) Szentkirályszabadján.

2024 első hat hónapjában 329 építési engedélyt regisztráltak a vármegyében, ami 85%-a az egy évvel korábbinak. A lakások háromötödét egylakásos lakóépületben, 39%-át társasházi formában tervezik, a fennmaradó részt a közösségi épületek, nem lakóépületek és nem új épületek jelentik.

Vármegyék közötti összehasonlításban a lakásárak magasnak mondhatók. A 2024 I. negyedéves előzetes adatok szerint a vármegyében az új és használt lakások négyzetméterenkénti átlagára 478 ezer forint volt, ami 14%-kal magasabb, mint egy évvel korábban. Mindhárom épülettípus lakásárai emelkedtek, a legnagyobb mértékben a panellakások drágultak.

8. ábra

A lakások átlagos négyzetméterárai Veszprém vármegyében

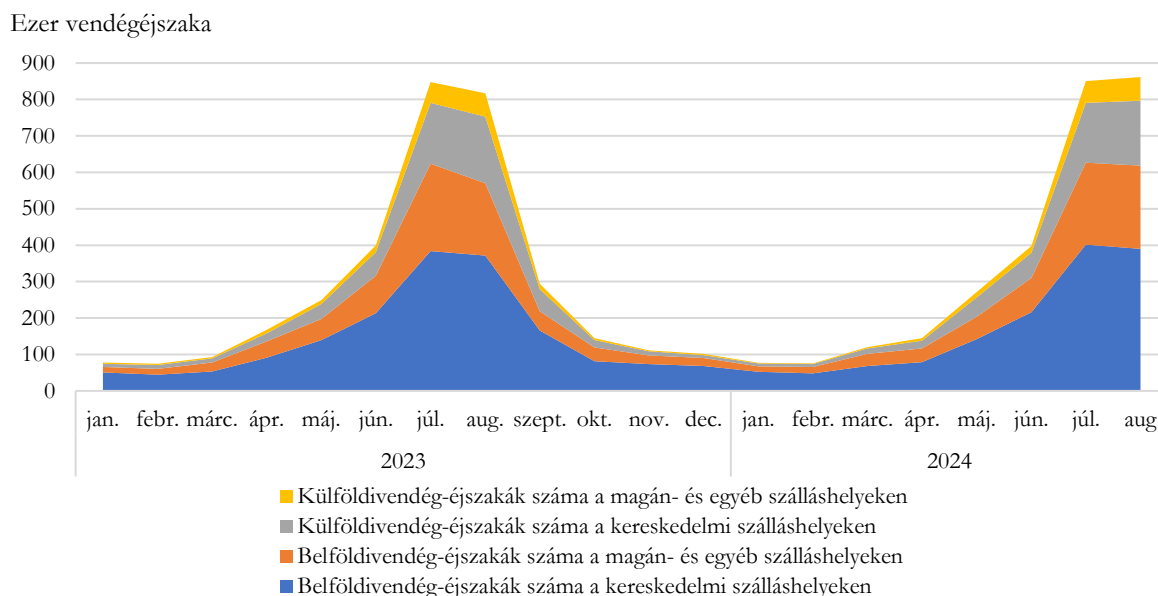

Turizmus

Elsősorban a kiugró augusztusi adatoknak köszönhetően pozitív szezonon vannak túl a Veszprém vármegyei szállásadók, amihez a reálbérek ismételt növekedése is hozzájárult. A Bakony és a Balaton térségét továbbra is vonzó célpontnak tartják turisták, de folytatódik az a trend, hogy az egyre több vendég rövidebb ideig tartózkodik a szálláshelyeken.

Veszprém vármegye szálláskapacitását ez év júliusában a kereskedelmi szálláshelyek részéről 244, az előző évinél 2-vel több szálláshely jelentette, ahol 9,2 ezer szobával, és 37 ezer férőhellyel várták a vendégeket. Míg a kiadható szobák száma 2,0%-kal bővült, a férőhelyeké kis mértékben – elsősorban a kemping-férőhelyek megszűnése miatt –, 1,7%-kal csökkent. A magán szálláshelyeken további 7,9 ezer szoba és közel 30 ezer férőhely állt rendelkezésre.

A vendégéjszakák száma a szálláshelyeken Veszprém vármegyében

A szálláshelyeket 2024. augusztus végéig közel egymillió vendég kereste fel, akik együttesen 2,8 millió vendégéjszakát töltöttek el. Előbbiek száma 7,9, utóbbiaké 2,6%-kal volt magasabb, mint egy évvel korábban. A vendégéjszakában mért forgalom hasonlóan alakult a két fő szállástípusban: a vendégéjszakák héttizedét regisztráló kereskedelmi szálláshelyeken 3,1%-os, a magán-szálláshelyeken 1,6%-os bővülés történt.

Az előző évinél 7,7%-kal több magyar vendéget regisztráltak a szálláshelyek, azonban csak 3,1%-kal több vendégéjszakára foglaltak szállást. A külföldiek esetében még ennél is nagyobb a különbség: 9,1%-kal több vendég 1,3%-kal több vendégéjszakára maradt, ezzel a tavalyi 3,9 éjszakás átlagos tartózkodási idő 3,6 éjre csökkent.

A szálláshelyeken messze a legtöbb – de az előző évhez képest közel ugyanannyi – vendégéjszakát a német (207 ezer) vendégek töltötték el, a lengyel és a szlovák vendégek itt tartózkodása ugyanakkor erőteljesen bővült (+11 és +16%).

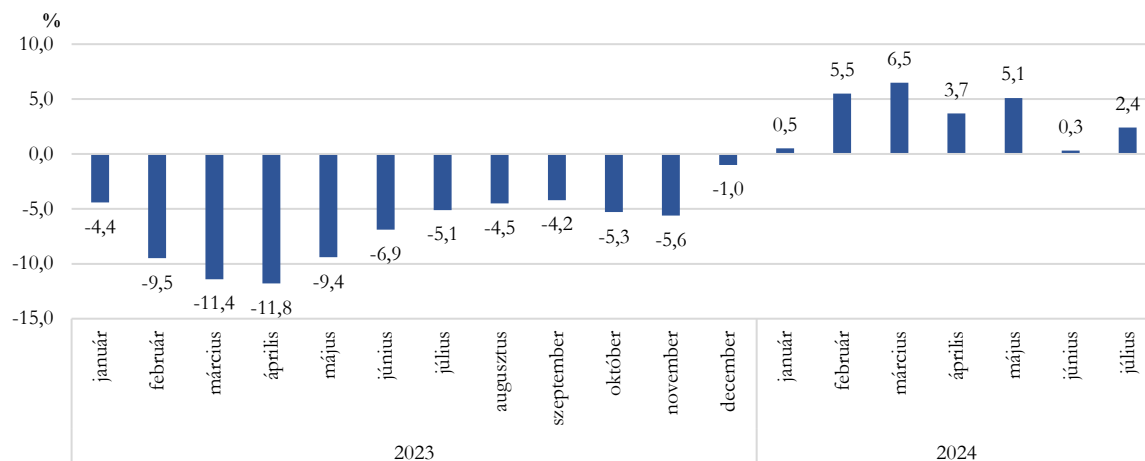
2024 első nyolc hónapjában az előző évinél folyó áron 16%-kal több, összesen 55 milliárd forint árbevétel képződött a szálláshelyeken. A bevételek héttizede a szállásdíjakból, mintegy negyede a vendéglátásból származott.

Kiskereskedelem

A 2023-ban jellemző magas infláció, a reálbér-csökkenés és az ezzel együtt járó fogyasztás-csökkenés tetemes veszteségeket okozott a kiskereskedelmi szektorban. Az inflációs sokk elmúltával és a reálértéken ismét emelkedő bérszínvonal mellett azonban a fogyasztás mértéke bár növekedett, de még mindig nem érte el az infláció felpörgése előttit.

Folyamatosan csökkenő üzletszám mellett a Veszprém vármegye kiskereskedelmi szektora 2024 I. félévében 297 milliárd forint értékű forgalmat ért el. Az éves alapon számolt volumenindex szerint az országosnál (102,8) nagyobb mértékben nőtt az üzletek forgalma az I. félévben (103,6%). A havi adatok szerint januárban még stagnált a forgalom, majd májusig 3,7–6,5% közötti bővülést tapasztalhattunk, mely értékektől a június–július havi bővülési ütem ismét elmaradt.

A kiskereskedelmi üzletek forgalmának volumenváltozása Veszprém vármegyében* (az előző év azonos hónapjához viszonyítva)

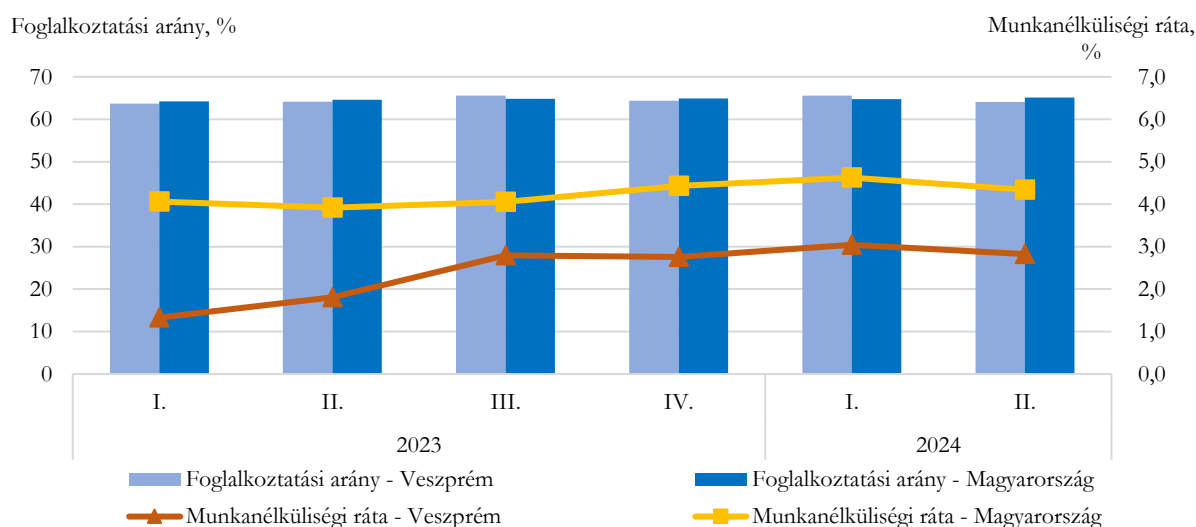

*2023. októbertől előzetes adat

Munkaerőpiac

A visszaeső ipari termelés és a kedvezőtlen gazdasági körülmények Veszprém vármegye munkaerőpiacán is éreztették hatásukat. A foglalkoztatottak és a gazdaságilag aktívak száma átmenetileg tudott bővülni, a 2024 I. negyedévben 3%-ot elérő munkanélküliségi ráta azonban tartósan meghaladta a korábbi értékeket. 2024 II. negyedévében továbbra is az országos átlag alatti, a vármegyék és Budapest rangsorában 5. legalacsonyabb volt a vármegyei munkanélküliségi ráta (2,8%), ugyanakkor egy évvel korábban még a 3. legkisebb érték (1,8%) jellemezte Veszprémet.

A 15–74 éves népesség gazdasági aktivitása

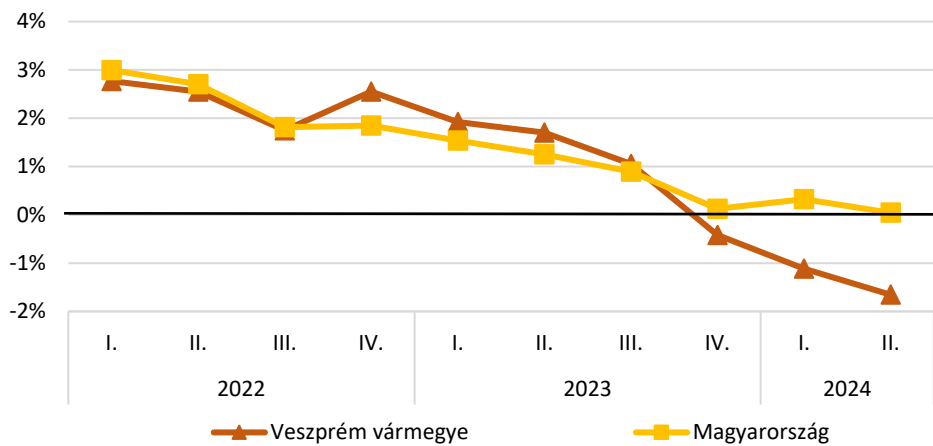

A nyilvántartott álláskeresők száma 2024 első hónapjában még a 6700 főt közelítette, számuk a júniusi zárónapon már 6 ezer körülre apadt, amely megközelítőleg 200 fővel múlta felül az előző év azonos havi értékét.

2024. április–júniusban 102 ezer főt foglalkoztattak a vonatkozási körbe² tartozó vármegyei szervezetek, amely 1,7%-kal elmaradt az előző év azonos időszakától. A létszám mérséklődése döntően az alkalmazottak harmadát foglalkoztató feldolgozóipar több mint 1200 fős megfogycatkozását tükrözi, amely mögött elsősorban a villamos berendezés gyártása és a közúti jármű gyártása ágazatok létszámcsökkenése áll.

12. ábra

Az alkalmazottak számának változása
(az előző év azonos időszakához képest)

2024 II. negyedévében a teljes munkaidőben alkalmazásban állók havi bruttó átlagkeresete – folyó áron számított – 13%-os emelkedést követően 577 ezer forint volt, amely már közel 70 ezer forinttal maradt el az országostól. A fizikai foglalkozásúak 468, a szellemiek 712 ezer forintot kerestek átlagosan. A jelentősebb létszámot foglalkoztató nemzetgazdasági ágak közül az oktatásban (27%), az egészségügyi szolgáltatásokban (18%) és a kereskedelemben (16%) a vármegyei átlagot meghaladóan, míg az építőiparban (12%), a közigazgatásban (11%) és a feldolgozóiparban (10%) annál kisebb mértékben nőttek a keresetek.

² Munkáltatók teljes köre (alkalmazottal rendelkező vállalkozások, nonprofit szervezetek, illetve költségvetési intézmények teljesskörűen).